

<http://dsvv.gov.ua/dostup-do-publichnoji-informatsiji/informatsiya-schodo-nadannya-statusu-uchasnyka-bojovyh-dij.html>

3. Білінов О. А. Прояви посттравматичних стресових розладів // Актуальні проблеми психології: зб. наук. праць Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України. 2013. Том VII. Вип. 32. С. 15–20.

4. Fortana A., Rosenheck R. Aggression and its correlates in Vietnam veterans with and without chronic posttraumatic stress disorder. *J. Nerv. Ment. Dis.* 1994. № 182 (12). P. 677–684.

5. Friedman M.J., Schnurr P. P., McDonagh Coyle A. Post-traumatic stress disorder in the military veteran. *Psychiatr. Clin. North. Am.* 1994. № 17 (2). P. 265–277.

Почтовий Максим Миколайович

декан Криворізького факультету
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук

**ДО ПИТАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПРАВОТВОРЧОСТІ
В УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ**

Ефективність та результативність правотворчої діяльності багато в чому визначається правотворчою політикою, яка покликана визначити її стратегічні задачі та мету. Так, О. Мазуренко пропонує розглядати правотворчу політику як особливий різновид правової політики, а саме як науково обґрунтовану, планову та системну діяльність суб'єктів правотворчості, направлену на створення, зміну, вдосконалення юридичних норм і яка реалізується з метою максимально ефективного регулювання найбільш важливих сфер суспільних відносин [1, с. 104]. У свою чергу, С. Поленіна зазначає, що правова політика, враховуючи весь спектр різноманітності її характеристик та визначень, розуміється та сприймається у суспільстві як політика в першу чергу правотворча. Така позиція не є випадковою, адже правова політика набуває найбільш зрозумілої та доступної для більшості населення форми тоді, коли вона закріплюється в преамбулах, визначеннях та статтях законів і інших нормативно-правових актів [2, с. 180].

Діяльність суб'єктів правової політики держави у напрямі правотворчості є неоднозначною. З негативної сторони мають місце прояви колізій, прогалин у законодавстві; відсутність належного обґрунтування економічних, соціальних, політичних реформ, які реалізуються владою; не завжди (навіть у переважній більшості) високий професіоналізм осіб, що розробляють проекти законів; нехтування суспільною думкою при створенні законопроектів; лобіювання інтересів владної верхівки тощо.

Це підтверджується думкою С. Поленіної, що правове життя в цілому, правова політика далеко не завжди може характеризуватись позитивно. Її недоліки, хоча і виявляються найчастіше в процесі правозастосування, однак часто стають причиною допущених помилок у правотворчості [2, с. 180-181].

Серед проблем правотворчості варто назвати прогалини у праві. Про них йдеться тоді, коли відсутні у праві положення не дозволяють врегулювати певне питання.

Можна погодитись із думкою В. Рудковського, який зазначає, що надмірне захоплення правотворчістю, яке виникає за відсутності відповідних можливостей органів, наділених правотворчою компетенцією, призводить до різкого розриву між задекларованими на конституційному рівні правами, свободами, обов'язками людини і громадянина та практикою їх реалізації. А це не тільки не сприяє становленню законності та правопорядку у суспільстві, але й посилює нігілістичні настрої серед населення, підриває їх віру у право, знижує авторитет державної влади [3, с. 221 – 222].

Вважаємо, що подолання такого становища є можливим за умов більш тісної взаємодії суб'єктів правової політики держави. Це повинно стосуватись, в першу чергу, питань формування стратегії і тактики правового регулювання суспільних відносин. Продумана правова політика держави, яка буде ґрунтуватись на єдності процесів формування, створення та застосування правових норм, сприятиме тому, що виокремлені у ній положення будуть мати повноцінний характер, їх дію будуть відчувати всі громадяни країни і вона не буде носити ознак популізму.

У будь-якому випадку і за будь-яких обставин, важливим атрибутом повинна залишатись взаємодія правотворчої та практичної діяльності. Правова наука повинна вчасно реагувати на потреби практичної діяльності і формувати у зв'язку з цим відповідні рекомендації. З іншого боку, юридична практика не повинна бути осторонь останніх досягнень науки, а має використовувати їх у своїх роботах, тим самим проводячи апробацію, життєву придатність створених новинок.

Ефективність законодавства забезпечується, в першу чергу, внесенням змін і допов-

нень у чинні нормативно-правові акти, а потім вже прийняттям нових. Застарілі нормативні акти слід скасувати, щоб не навантажувати правову систему і не ускладнювати діяльність, пов'язану з реалізацією норм права. Право повинно бути авторитетним, стабільним, впорядкованим. Багатоманітність норм права, що регламентують те чи інше питання, аж ніяк не сприяє зміцненню авторитету права. Практика показує, що норми права, які часто змінюються, перестають працювати. Часта зміна норм права свідчить про те, що правова сторона проблеми, яка вирішується, недостатньо вивчена та опрацьована. Можна дійти й іншого висновку: законодавець не надав належного значення та уваги нормі як соціальному регулятору суспільних відносин [4, с. 159].

Слід пам'ятати, що рівень розроблених законопроектів багато в чому обумовлюється правовою культурою та правовою свідомістю осіб, які цьому сприяють. Сьогодні якість правотворчості повинна відповідати тим цілям, завданням, які стоять в процесі розбудови в Україні правової, соціальної держави. Актуальною проблемою сьогодення є недосконалість, розпорошення, а іноді й протиріччя існуючих нормативно-правових актів.

Справедливо наголошує А. Гвізд, що творець нормативно-правових актів повинен мати ґрунтовні та широкі знання у сфері права; мати особливу відповідальність у своїй професійній діяльності; проявляти у своїй законотворчій роботі особливий талант стосовно підготовки хороших проектів нормативно-правових актів [5, с. 98]. У свою чергу, А. Дунаєв пропонує в цьому аспекті закріпити на законодавчому рівні обов'язкову систему комплексного навчання прийомом юридичної техніки з проведенням регуляторних теоретичних семінарів, наукових конференцій, навчання на спеціалізованих курсах тощо [6, с. 91].

З точки зору реалізації народовладдя необхідно забезпечити контроль народу за процесом законотворення. Народ, як носій влади, її першоджерело, а відповідно, і творець її правових підвалин, повинен бути впевнений в компетентності законодавців, їх високому рівні правової свідомості і культури. Зокрема, М. Марченко зазначає, що будучи хорошим фахівцем з основної спеціальності, депутат може стати посереднім законодавцем, який здібний тільки механічно читати і сприймати законопроекти, що пропонуються. Добротне законодавство потребує не любительського, а професійного відношення. Якщо цього немає, ми будемо мати «надзвичайно низький рівень досить розрізненого, внутрішньо суперечливого законодавства і відповідно низький рівень економічної, соціально-політичної, культурної та інших сфер суспільства» [7, с. 8]. Контроль народу над законотворенням як елемент правової політики в сфері народовладдя полягає у встановленні правових процедур відповідальності парламентарів перед виборцями, включаючи інститут відзиву. Сприяти контролю над законотворенням може всенародне обговорення найбільш важливих законопроектів.

1. Мазуренко А. Правотворческая политика как особая разновидность правовой политики: региональный аспект. *Правовая политика : от концепции к реальности* / под ред. Н. Матузова, А. Малько. М.: Юристъ, 2004. С. 104.

2. Поленина С. Правотворческая политика. *Правовая политика: курс лекций* / под ред. Н. Матузова, А. Малько. М., 2003. С. 180.

3. Рудковский В. Правоприменительная политика. *Правовая политика: курс лекций* / под ред. Н. Матузова, А. Малько. М.: Юристъ, 2003. С. 221-222.

4. Коробова А. Правовая политика: понятие, формы реализации, приоритеты в современной России: дис. ... канд. юр. наук: 12.00.01. Самара, 2000. 275 с.

5. Гвизд А. Организация специальных курсов по законотворчеству в Варшарском университете // *Очерки методологии законотворчества: материалы первого конгресса Европейской ассоциации содействия законодательству*, 13-14 февраля 1993 г. Бельгия, 1993. С. 98.

6. Дунаев А. Правовая политика субъектов Российской Федерации: вопросы теории и практики: дисс. ... канд. юрид. наук: 12.00.01. Тамбов, 2006. 173 с.

7. Тодика О. Правова політика України в сфері народовладдя і тенденції її розвитку // *Правничий часопис Донецького університету*. 2006. № 1. С. 3-9.

Стояцька Ганна Михайлівна
доцент кафедри філософії та політології
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат філософських наук, доцент

СОЦІАЛЬНА БЕЗПЕКА ЯК СКЛАДОВА «ТЕОРІЇ СПРАВЕДЛИВОСТІ»

В цілому, концептуальна основа теорії справедливості останніх десятиліть формувалась навколо провідних ідей Джона Роулза, Поля Рікьора, Отфріда Хьоффе, Марти Нусбаум, Майкла Сендела, Амартії Сена. Сучасне уявлення про справедливість зосереджене